

Lokal Utvecklingsplan

Rogsta Socken/Hornslandet

”Hälsingekustens pärla”

Hudiksvalls kommun, Gävleborgs län

April 2019

Lokal utveckling

En av de viktigaste grunderna för en välmående bygd

När man arbetar med lokal utveckling så är det viktigt att utgå från ett perspektiv där basen i arbetet är människorna som bor i bygden som det handlar om. Det är "Kalle och Stina" som bor, lever och verkar i bygden som skall känna att de frågor som behandlas kommer från dem själva och är sådana som de som enskilda personer anser vara viktiga.

Lokal Utvecklingsplan (LUP)

En dokumenterad beskrivning av en bygds historia, nuläge, framtida möjligheter och utmaningar.

Resultatet av en lokal utvecklingsplan kan och bör användas som ett nav i fortsatt utveckling av bygden den berör. Den utgör en analys och objektiv bild av hur bygden mår idag och vilken inriktning man ska ta samt vilka insatser man kan göra för att gynna framtida fortsatt lokal utveckling av bygden.

Målgruppen för denna LUP är fast boende, potentiella inflyttare, turister, kommunens politiker och tjänstemän, företagare på bygden och eventuellt nya entreprenörer inom företagande samt alla andra som är intresserade av området Rogsta socken och Hornslandet.

Arbetet med att ta fram denna lokala utvecklingsplan startade med ett öppet möte den 12 april 2018 i Via Bygdegård. Till den första processkvällen kom det 19 deltagare.

Vid detta möte genomfördes ett processarbete som utgick från frågan:

Med Vad/Hur kan vi tillsammans utveckla bygden i Rogsta samt Bålsön?

Processarbetet ledde fram till att det prioriterades fram fyra utvecklingsområden:

Infrastruktur

Turism

Företagsamhet

Nätverk

Under september månad 2018 beslutade arbetsgruppen att den lokala utvecklingsplanen för Rogsta socken ska heta **Rogsta Socken/Hornslandet "Hälsingekustens pärla"**. Ett namn som kommit fram utefter arbetets gång.

Utifrån framtagna utvecklingsområden har det arbetats fram en gemensam Framtidsvision, "Hälsingekustens pärla" för Rogsta Socken med Hornslandet med beskrivande underområden.

Det gemensamma materialet har under arbetet sammanställts för att slutligen fastställas till Lokal Utvecklingsplan Rogsta Socken/Hornslandet april 2019.

Vi ser på det här dokumentet som ett "levande material" som kommer att uppdateras i takt med att det framtida arbetet med förverkligandet av bygdens viljeinriktning fortsätter.

Foton framsida Bengt Lilja. Mer att läsa om Rogsta sockensigill finns på sidan 10.

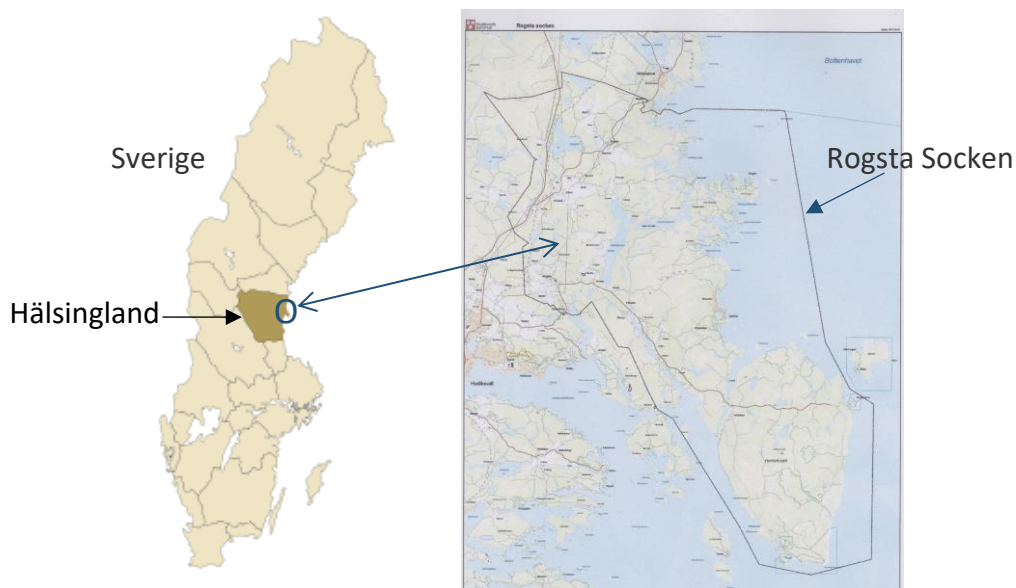
Välkommen till Rogsta Socken

Strax öster om Hudiksvall ligger Ingsta som är centralorten i Rogsta Socken i Hudiksvalls kommun. Här stoltserar kyrkan högt på en höjd och den var tidigare under lång tid ett viktigt landmärke för sjöfarten. I Rogsta Socken bor idag ca 1500 personer. Socknens areal är 230,50 kvadratkilometer, varav 216,40 land.

E4an från Hudiksvall mot Sundsvall utgör den västra gränsen av Rogsta socken. Med bil tar det 5 till 10 minuter från Hudiksvall till Ingsta, centralorten i socknen. Från Sundsvall tar det ca 55 minuter med bil till Ingsta.

Rogstas östra sockengräns är Bottenhavet. Utemot havet, från Ingsta, finns Hornslandet som är en stor halvö och ett karakteristiskt landmärke för sjöfarten. Hornslandet är cirka 13 km lång i nord-sydlig riktning och 8 kilometer som bredast i öst-västlig. Här finns den 6 700 hektar stora Ekopark Hornslandet med rikligt djurliv och växtvariation,

I socknen finns en levande jordbruksbygd med starka och aktiva lantbruk där mjölkkor blandas med tjur-, häst- och fåruppfödning. Förutom varierande och strosliga naturupplevelser efter Jungfrukustvägen finns flera mindre vägar att upptäcka med andra transportmedel än bil. Bygden erbjuder även intressanta mindre företag med olika turistiska utbud. Lokalproducerad mat, hantverk, vackra trädgårdar med mera.

Välkommen till oss ☺ 61°45'55"N 17°11'40"Ö
Större karta över Rogsta Socken finns på sidan 21

Infrastruktur Rogsta Socken

Telekommunikation-Telefoni och Bredband

Vår socken ligger utanför Hudiksvalls stadsgräns. Att bo utanför stadsgränsen innebär med automatik att du får sämre tillgänglighet av de samhällsinvesteringar som görs och som krävs för att man skall kunna fungera på lika villkor.

En förutsättning i infrastukturen är att du kan ringa och ta till dig och skicka information digitalt.

Mobil Telefoni

Näten och telecomleverantörernas investeringar i master och sändare riktas i huvudsak mot de områden där det finns tillräckligt kundunderlag. Här agerar de stora aktörerna lika, vilket får till följd att mobiltäckningen i vår socken är bra i vissa delar och obefintlig i andra.

Fast telefoni

Sedan 2013 har Telia monterat ner och stängt av det fasta telefoninätet (koppartråd). Detta som ett resultat av ökade underhållskostnader. Det vi då erbjuder är "framtidens telefoni" som helt bygger på mobila telefoninätet. Konsekvensen blir då att flera av oss i socknen är och kommer bli utan fungerande telefoni!

Fiber

När man stänger ner det fasta telefoninätet försvinner även en fungerande ADSL-bredbands lösning. Vi har sedan 2010 drivit frågan om att få utbyggt fibernät (stadsnätet) i vår socken. Sakta har kommunen bidragit till att denna utbyggnad startat, dock med förbehållet att pengar kommer via EU, via tillväxtverket och slutligen godkännande av jordbruksverket. Det kräver att vi kan presentera en hög anslutningsgrad- idag högre än 90 % (oktober 2018). För att klara av efterfrågan har Hudiksvalls kommun tecknat ett 15-årigt samarbetsavtal med Ip Only som komplement till det kommunägda Fiberstaden.

Utbyggnad pågår och flera delar får under vintern tillgång till fiber, men vissa delar utefter kusten kommer fortsatt vara utan telekommunikation, vilket motverkar vår vilja att kunna bo, leva och verka i landsbygden.

Service, Friluftsliv, Föreningar, Kultur i Rogsta Socken

- ICA Nära i Stamnäs
- Westsunds gård med gårdsbutik med vinter- och sommarcafé
- Hölick Havsresort
- Skola F-6 i Malsta
- Klockargården förskola, föräldrakooperativ
- Rogsta kyrka med församlingshem
- Rogsta Baptistförsamling
- Rogsta Hembygdsgård i Ingsta
- Bygdegårdar - Arnögården/Norrdalens Bygdegård/Via Bygdegård/Östegränden
- Vålsta Bildemontering, Vålsta
- Badplatser finns i hela socknen
- Hamnar Hölick och Kuggören
- Motionsspår
- Fotbollsplan
- Leder (ett flertal leder finns)
- Föreningsliv exempelvis Rogsta Scouter
- Jakt och Fiske
- Ett antal Yrkesfiskare

ICA NÄRA i Stamnäs

1899, för 119 år sedan, startade lanthandeln i Stamnäs för sommargäster och boende i områdena kring Stamnäs, Rogsta Socken.

ICA NÄRA Stamnäs service består av handel och utkörning av varor, med egen kylbil har man hemkörning av varor i Rogsta Socken.

Lanthandeln har tankstation som är viktig för de permanentboende i området, 95 oktan, diesel finns i tankarna samt att man tar kort.

Butiken betyder mycket för bygden.

ICA NÄRA Stamnäs satsar på framtiden, står inför två stora investeringar. Ritningar och bygglov är klart. Innan jul, 2018, ska butikens entré byggas om och tillgänglighetsanpassas, tack vare bidrag från Länsstyrelsen.

Investering väntar dessutom kylarna som måste bytas ut. Kylmedlen som används i dag kommer att förbjudas 2020. En miljöanpassning och även här är man beroende av bidrag.

Normalt har butiken söndagsöppet under sommaren, men i år testar man på prov att ha öppet på söndagar under hela oktober.

1978 tog Lennart Eriksson och hans bror Åke över butiken efter deras far.

Tack vare en stor andel sommargäster bland kundkretsen går det betydligt bättre under sommaren.

Men kan vi i bygden bli fler som handlar i den lokala affären, så hjälps vi åt att säkerställa affärens framtid. Vi har väldigt många bra kunder, men många fler skulle kunna handla lokalt siar Lennart Eriksson.

ICA NÄRA Stamnäs
Stamnäs 24
82494 Hudiksvall
Telefon 0650-744022
Facebook/ica stamnäs

Ica Nära i Stamnäs har utkörning av varor till sina kunder Foto Bengt Lilja.

Malsta skola – ”Jag kan, jag vill, jag vågar!”

Malsta skola ligger cirka 10 km norr om Hudiksvall, vackert belägen med skog och jordbruk runt knuten. Skolan har nära till skidspår, isbana och fotbollsplaner. Alla lokaler som behövs för undervisning finns på skolan förutom hemkunskap. Hemkunskapen bedrivs på Östra skolan som ligger i centrala Hudiksvall. En gång i månaden kommer en bokbuss till Malsta skola.

Skolan har ett tillagningskök där all mat tillagas av skolans egen kökspersonal.

Det går cirka 80 elever på skolan, från förskoleklass upp till årskurs 6. Skolan har ett fritids där cirka 40 elever är inskrivna. På fritids finns det fasta aktiviteter såsom slöjd, drama och idrott och vi arbetar kontinuerligt med värdegrundsfrågor.

På Malsta skola arbetar cirka 12 välutbildade pedagoger.

Skolan har precis startat arbetet med Grön Flagg – med mål att skolan ska bli miljöcertifierad. Pedagoger tillsammans med elever och rektor är engagerade i arbetet som fokuserar på områdena *konsumtion, kretslopp och livsstil* samt *hälsa*.

På Malsta skola ordnas rastaktiviteter. Två till tre gånger i veckan är det årskurs 6 som får ansvara för dessa aktiviteter, som innefattar lekar där alla kan vara med. Rastaktiviteterna är frivilliga och syftar till att skapa en ännu bättre gemenskap på skolan.

På Malsta skola ska alla barn, unga och vuxna känna: jag kan, jag vill, jag vågar. De ska med glädje, engagemang, delaktighet och på vetenskaplig grund öka kunskap, kreativitet, utveckling och lust att lära.

Malsta skola har ett föräldraforum två gånger per termin som skolans rektor håller i och där vårdnadshavare blir inbjudna att delta. Här diskuterar vi angelägna områden som rör verksamheten.

källa www.hudiksvall.se

Hembygdsgård och fyra Bygdegårdar i Rogsta Socken

För kontakt och mer information besök www.rogsta.se

Rogsta Hembygdsgård

61°45'25.96"N 17°11'57.90"Ö

Rogsta Hembygdsgård ligger i Ingsta. Gården är en parstuga från 1700-talet som flyttades från Hovsätter. Till Hembygdsgården hör även ett spruthus, härbre, bakstuga, smedja och två logar. En söndagskväll i månaden hålls spelkvällar på hembygdsgården. Årligen firas gökotta, midsommarafton och hembygdsgårdens dag

Via Bygdegård

61°48'47.61"N 17°12'21.54"Ö

Uthyrning till Studiecirklar och privata fester samt egna verksamheter. Auktioner, kurser och möten.

Norrdalens Bygdegård

61°50'13.59"N 17°15'2.70"Ö

Norrdalens bygdegård i Stamnäs är en gammal skola från början av 1900-talet.

Bygdegården är öppen för uthyrning till föreningar och privata sammankomster.

Östergrändens Bygdegård

61°44'6.38"N 17°17'55.00"Ö

Östergrändens Bygdegårdsförening startades upp 1973, föreningen har sedan 1975 ägt och vårdat byns gamla skola som lades ned i slutet av 1960-talet. Gården har renoverats ett flertal gånger, senast 2018.

Gården består utav stor festsal, liten sal och kök. Mötesrum och bibliotek på övervåningen samt toaletter och duschar i källaren. Lokalen är godkänd för 150 personer och hyrs ut till olika arrangemang, besök hemsidan för information: ostergranden.se Föreningens egna arrangemang: Angeltävling, Majkase, Gymnastik, Pingis, Quizkvällar, Spelkvällar mm. Vintertid hålls om möjligt skridskobana och skidspår på Håckstaviken.

Arnögården

61°42'5.07"N 17°23'12.82"Ö

Arnöns Bygdegårdsförening äger och driver gården.

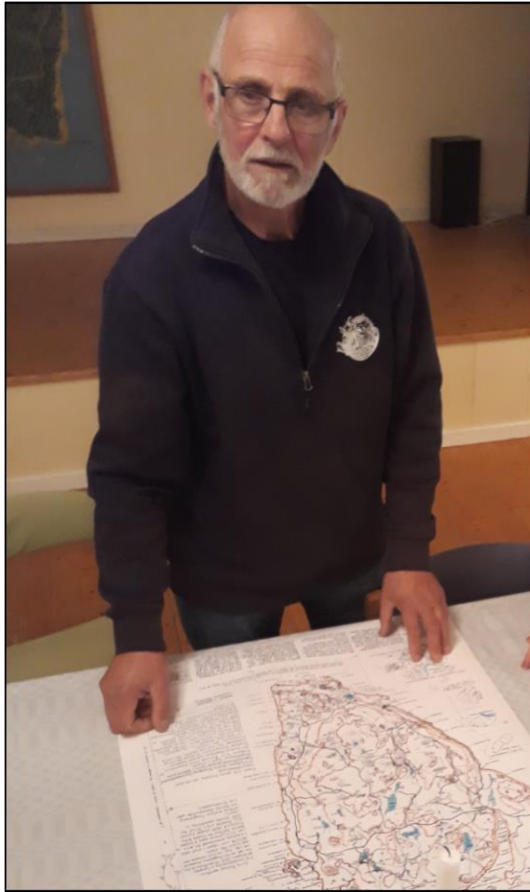
På övre våningen finns Hornslandets museum som visar det gamla fiskar, skogs- och jordbruket.

Det är en samlingsplats för byns invånare. Här ordnas bröllop, dop och danser samt studiecirklar och teaterföreläsningar. Gården går att hyra.

Foto Bengt Lilja

Dygnade fiskeplatser – Hornslandet

Lars-Erik Åslund, Kuggörarna. Började på 1970-talet fundera kring dygnsplatser med sin far. Idag finns en karta skapad utifrån deras erfarenheter. Foto X-ing arkiv.

I början på 1970-talet satt Lars-Erik Åslund och spånade, tillsammans med sin far Erik Åslund, om olika dygnsplatser som fanns runt hela Hornslandet. Både Lars-Erik och hans far har hela sina liv bott och arbetat som fiskare på Kuggörarna så tillsammans så har de stor erfarenhet av området.

Erik började ringa in och siffrsätta en fotostatkopia av ett sjökort. Utifrån den så skapades en lista med namn och dygnade platser som de kände till. Det blev en lista med platser som sträcker sig från Arnövikens och Hästholmen till Kuggörens fiskeplatser och Svartskogen som ligger i mitten på Hornslandet.

Sven Lundgren, lotsplatschef på Hölick och nära vän till familjen, blev intresserad av Lars-Erik och hans fars arbete. Sven var också kartograf och fortsatte att utveckla arbetet där hela Hornslandet kom med. 2004 var den första versionen av Dygnade fiskeplatser – Hornslandet klar.

Kartan finns att se för allmänheten på Arnögården, Hembygdsgården och Westsunds gård.

Foto Anja Åslund.

Bygdeprofil – Rogsta Socken

Rogsta är en kustsocken som har ett ankare i sitt sigill för att visa socknens betydelse för sjöfarten. Här finns också flera troliga medeltida hamnlägen. Arnön, Bålsön, Kuggören och Bergön finns fortfarande kvar som välkända fiskehamnar, även om antalet aktiva fiskare är få.

Landhöjningen har gjort att medeltida hamnar har övergetts och flyttats till djupare vatten. På medeltiden fanns det hamnar långt inne i socknen, bl.a vid Helgön i Norstafjärden. Ett karaktäristiskt landmärke för sjöfarande är Hornslandet. Det är en halvö, som var kringfluten i slutet av järnåldern. Under medeltiden fanns här av allt att döma en välbesökt handels- och fiskehamn.

Jord- och Skogsbruk samt Jakt

Enligt Upplysningscentralen AB finns i Rogsta 57 företag med jordbruk och 45 företag med skogsbruk. Det kan vara samma företag eftersom många bedriver kombinerat jord- och skogsbruk.

Jordbruk har bedrivits i socknen sen järnåldern. Malstastenen från Via berättar om en storbonde som ägde gård i Via. "Vi sökte stenen på noret, på Balsten. Fä-Gylfe vart ägare till land detta och sedan norrut i tre byar, och sedan Lönnånger och så Färsjö." Uppodlad mark finns främst i västra sockendelen, å-dalgångar och sjöar. I Via utdikades en sjö, Sylta-sjön, 1821 genom att ett utlopp grävdes genom en grusås. Namn i byn som Stranna och Holmen vittnar om sjöns utbredning. Nästan varje vår återtar dock sjön sin ursprungliga form vid snösmältning. Jordbrukets inriktning är mjölkproduktion, köttdjur och får. Hästar för ridning och trav.

Skogsbruk bedrivs i hela socknen. Stora skogsägare är Sveaskog och Holmen Skog. Resterande skogsmark ägs av huvudsakligen privata skogsägare. Skogsbruket har stor betydelse i socknen genom inkomster till skogsbrukare och skogsentreprenörer. Vidareförädling sker i liten omfattning genom några lokala sågar. Jakten är knuten till markägarna. Sveaskog arrendera själva ut jakträtter på sina marker på Hornslandet till olika jaktlag. Det finns två Viltvårdsområden (VVO) som organiserar jakten på privat mark. Rogsta Norra VVO norr om Lönnånger och Kyrkgränds VVO runt Kyrkbyn i Rogsta. Övrig jaktmark organiserar jakten i jaktlag. Jakten är vanlig på älg, hjort och rådjur. Småvilt som jagas är hare, räv, mård, bäver, skogsfågel och sjöfågel. Lodjur jagas i begränsad omfattning, björn och varg inte alls.

Hornslandet

Hornslandet är en stor halvö i bottenhavet, den är ca 13 km lång i nord-sydlig riktning och 8 km som breddast i öst-västlig riktning. På Hornslandets sydspets ligger Fiskeläget Hölick med sin gamla fiskarbebyggelse och kapell. Här finns även en gästhamn, fina sandstränder, Hölicks naturreservat och Hölick Havsresort.

På Nordöstra delen av Hornslandet ligger fiskeläget Kuggörarna med sin mycket fina bebyggelse och skyddade hamn. Kuggörarna var tidigare en ö men sitter sedan 60-talet ihop med fastlandet via en vägbank. Det gamla fiskarkapellet håller ett öga på "öns" stugor från sin högt belägna plats. Det finns även några verksamma yrkesfiskare här.

Där Hornslandet förr var avskilt från fastlandet ligger halvöns enda by, Arnön. Den består egentligen av fyra mindre delar som legat på olika sidor av det forna sundet, Västsund som höres legat på västra sidan sundet och Nordanå, Berge och Sörbyn på den andra sidan. Enligt muntlig tradition i byn hade man sin begravningsplats ute på en liten ö i sundet som kallades Holmen. Dit rodde man från början men in på 1400-talet kunde man gå torrskodd dit. Platsen har gått under namnet kyrkogårdstakten men även kapellholmen. Så det är ju inte omöjligt att man någon gång byggt ett kapell i anslutning till sin begravningsplats.

Arnön var tidigare namnet på hela Hornslandet. Första gången Hornslandet dyker upp som namn på halvön är i Landsboken från 1642. Förutom de bebyggelser som nämns ovan har Hornslandet förr i tiden rymt flera fäbodvallar som det idag finns mer eller mindre spår kvar utav. Det finns 20 - 30 km vandringsleder och en skoterled som i princip löper runt hela halvön.

Nicklas tea house är en grotta med en jättelik stenbumling till tak, där man kan luta sig tillbaka och se ut över hav och horisont. Nicklas var en amerikansk geolog som undersökte Hornslandet, men de gamla fiskarna kallade klippblocket för Osten, eftersom det liknar en rund ost när man närmar sig kusten.

Hölicksgrottorna ligger på Hornslandets sydspets, i Hölicks naturreservat. Med sina 1 340 meter är de Europas näst längsta system av urbergsgrottor.

Käringstenen finns belägen på udden längst i norr, i Norra Hornslandets naturreservat, finns ett flyttblock som kallas Käringstenen. Det sägs att namnet kommer av att fiskarbefolkningen lätt kunde ta sig iland på platsen då blocket är format som en trappa mot havet. Reservatet har även inslag av kulturmiljöer såsom kolarkojor, spisrösen och kolbottnar.

Källor: Länsstyrelsen Gävleborg. Hornslandet, Björn Blomberg. Svea Skog.

Fiskelägen i Rogsta Socken

Bålsöns fiskeläge. Foto Björn Hådel

Bålsö fiskeläge, som flyttades till nuvarande plats på 1840-talet då landhöjningen gjort hamnen vid det förra läget obrukbar, har en välbevarad fiskarbebyggelse. På ön finns en gammal hamn som utnyttjades av Gävlefiskarna, kanske även av fiskare från Oxhalsö i Norrtälje kommun.

Den gamla hamnen övergavs när den blev alltför grund och ersattes på 1840-talet med en ny, belägen ungefär en kilometer från den gamla. I början av 1800-talet fanns här ett 30-tal fiskande båtlag. På 1930-talet vistades ett tiotal fiskare på Bålsön sommartid.

I den nya hamnen finns ett knappt trettiotal stugor, varav de flesta idag fungerar som fritidshus. Sedan några år är några av stugorna bebodda året runt.

Kuggörarna, även kallad Kuggören, är ett fiskeläge beläget på Hornslandets nordöstra udde. Kuggörarnas fiskeläge utnyttjades av Gävlefiske, men man vet inte om det var de som ursprungligen anlade hamnen.

Kuggörarna nämns ofta på väderleksrapporter eftersom en väderstation är belägen på halvön. År 2016 finns det tre yrkesverksamma fiskare som bor på Kuggörarna, men intresset för fritidsfiske är stort och det finns ett trettiotal fritidshus på ön. Bebyggelsen består av tätt liggande små stugor med sjöbodar och bryggor.

Hölick är ett fiskeläge beläget på Hornslandets sydostspets, och var tidigare lotsstation (en roll som mot slutet av 1900-talet övertogs av Ljusne). Fiskeläget består av en gästhamn, en större campingplats, sommar- och ett fåtal permanentbostäder, ett lotstorn, en mindre fyr och det vackert belägna Hölicks kapell där gudstjänster och förrättningar hålls sommartid.

Kimsundet och Bergö Fiskehamn är två fiskelägen på Bergön. Ett äldre fiskeläge finns också benämnt Gamla Fiskehamnen. Enligt uppgifter anlades denna hamn av fiskare från Norrtälje på 1400-talet. Fiske bedrivs från dessa fiskelägen på strömming, abborre, sik, öring och lax.

Öar och halvöar i Rogsta Socken

Halvarskär är en ö mitt i Arnövikens inlopp. Där sägs "havsfruen" ha hållit till. Under andra hälften av 1600-talet nådde häxprocesserna i Sverige sin kulmen.

Denna andliga farsot spred sig även till Hälsingland och 1666 blev "tidelagaren" Olof Ersson från Arnön anklagad och dömd för häxeri. När han stod på bålet erkände han att han haft umgänge med "havsfruen".

Källa: Hornslandet, Björn Blomberg.

Bålsön är en relativt stor ö, belägen 3 mil öster om Hudiksvall, i nära anslutning till nordöstra delen av Hornslandet. Med sina 2,5 km på längden och 2 km på tvären, har ön en yta på 295 hektar. Bålsön har sedan 1602 tillhört Hudiksvalls stad, så ön ingår inte i Rogsta Socken, vilket förmodligen de flesta tror med tanke på placeringen.

Naturen bjuder på allt från kullerstenstränder, klippor, tät skog, tjärnar, myrar, skyddade vikar och sandstränder.

Fisket är självklart det som präglat befolkningen på ön sedan urminnes tider. Det sägs att fiskare från Gävle vistats här redan på 1400-talet, det finns spår av verksamhet som skulle kunna bekräfta det påståendet.

Nuvarande fiskeläge flyttades från sin tidigare plats, "Gammelhamn", mellan 1844 - 1849. Kvar vid den platsen (ca 1 km från nuvarande) blev kapellet, som är byggt 1603 och är ett av Norrlandskustens äldsta fiskarkapell.

Med tanke på landhöjning och att det så länge vistats människor på Bålsön, tros ett sedan länge torrlagt och låglänt område, kallat Grönhamn, ha tjänat som fiskehamn före "gammelhamns-tiden". Det finns, i nära anslutning till Grönhamn, en begravningsplats som styrker den teorin.

På Bålsön fanns det i många år ett salteri. Från starten 1917 till 1920 lade man in saltströmming. Sedan började man med surströmmingstillverkning som såldes under det inregistrerade varumärket BÅLSÖ SURSTRÖMMING. Verksamheten upphörde så sent som 1973.

Idag finns det ingen yrkesfiskare på Bålsön, de flesta fastigheterna tjänar som sommarstugor. Men några av stugorna är faktiskt bebodda året om!

Källa: Bålsön, ett fiskeläge, Gunnar och Einar Selin.

Bergön är liksom Hornslandet numera en halvö som sticker ut i Bottenhavet. Namnet antyder att den inte alltför länge sen var en ö. Bergön är indelat i Yttre Bergön, som avgränsas av Bergsundet och Getrännan med en smal landremsa på ca 400 m, samt Inre Bergön som är större och avgränsas av Kimfjärdarna, Spjutnäs fjärden, Sunnåfjärden och Norstafjärden.

Skogsmarken på Yttre Bergön blev oskiftad vid laga skiftet på 1800-talet. Troligen ansågs marken för mager så ingen ville äga den. Idag förvaltas marken av Yttre Bergöns Samfällighetsförening och omfattar ca 200 ha. Ett extensivt skogsbruk bedrivs av föreningen. Tillsammans med Skogsstyrelsen har ca 50 ha avsatts till naturvård. Röjda stigar finns genom naturvårdsområdena, karta och bilparkering vid Bergöns Kapell.

På Bergön finns ca 200 bostadsfastigheter. De flesta är fritidsfastigheter, sjöbodar eller fåbodvallar. Men ett antal bostadsfastigheter är numera också åretruntboende. Vinterväg finns till flera områden.

Kustsamer – Lappmarker

Det finns en gammal muntlig tradition hos fiskarbefolkningen vid Hölick som berättar att det en gång i tiden levde och verkade samer vid Hornslandsudden.

Området norr om strandlinjen mellan Hölick och Hornslandsudden kallas sedan gammalt för Lappmon och högsta berget heter Lappmoberget. Där uppe lär samerna haft sin sommarvistelse.

Det finns också lämningar av stenhyddor och båtplatser som med hänsyn till landhöjningen kan dateras till tidig medeltid.

Boplatserna vid udden består av låga stenvallar som troligen burit upp runda och fyrkantiga kojor med väggar av trä och torv. Golven var renplockade från stenar och hade en eldstad i mitten.

De låga stenraderna närmast stranden kan ha varit länningar där båtarna drogs upp. På den här platsen låg alltså samerna och fyllde på sina matförråd med rika fångster ur havet. Hölicksskär var vid den tiden en lite kobbe långt utanför stranden.

Jakten måste vid den här tiden ha varit givande. Det fanns förutom utter, bäver och älg också rovdjur som björn och varg.

Ur Hornslandsboken av Björn Blomberg.

Runstenar

Sunnåstenen har samma skapare som Malstastenen och är en förenklad och förkortad version av denna. Stenen hittades vid Sunnå kvarndamm i Rogsta socken, inte långt från Malstastenen. Stenen är också skriven med stavlösa runor, så kallade hälsingerunor, och texten löper i två konstlösa enkla band ovanför varandra, med prickkolonner som mellanslagstecken (:). Dess bakgrunds historia är till större delen dold och mycket fakta om stenens forna plats har gått till spillo genom årens lopp.

Den översatta inskriften följer: *"Frömund, Fä-Gylfes son, reste stenen efter Fä-Gylfe, Bräses son - Frömund, och sedan Tormund och sedan Snärrer och sist Aun."*

Malstastenen stod förr på en åker i Malsta, förklarande nog kallad *Runstensåker* i Malsta. Man kunde urskilja en massa obetydliga punkter som uppfattades som förvittrade fragment av runor samt ornamenten. Stenen väckte inget särskilt intresse förrän betydelsen i de fluglortsliknande tecknen uppdagades varmed den placerades i en egen liten skyddskur. En kopia av originalstenen står kvar på dess ursprungliga plats.

Malstastenen är mycket egendomlig och skriven med hälsingerunor. Dess ornamentik är enkel och inte särskilt vacker, snarast primitiv. På stenens ristningsyta finns en hopringlad orm i vars kropp runtecknen finns och inuti slingan ett kors, och även två djurfigurer samt två spiraler finns på stenen. Texten är lång och den översatta inskriften följer nedan:

"Frömund reste sten denna efter Fä-Gylfe, Bräses son. Men Bräse var Lines son, och Line var Auns son, Aun var Ofegs son och Ofeg var Tures son. Groa var mor till Fä-Gylfe, och sedan bar (födde) hon Ladvi och Gudrun. Frömund Fä-Gylfes son gjorde runor dessa. Vi sökte stenen på noret, på Balsten. Gylfe vart ägare till land detta och sedan norrut i tre byar, och sedan Lönnånger och så Färsjö."

Malstastenen Foto Hudiksvall Museum

Arnöstenen skall ha rests i närheten av Arnösundet. Den här stenen flyttades till Hudiksvall och användes i byggmaterialet till den nya kyrkan. Zacharias Larsson, som var kyrkvård, när Hudiksvalls kyrka byggdes i mitten på 1600-talet, har enligt prosten Johan Olof Broman berättat att stenen blev inmurad i östra gavelns södra hörn. Den har emellertid aldrig återfunnits. Stenen hade följande inskription: *"Barir reste upp denna sten, efter sin broder, som var Fanva son, en härskare över Arnöarna"*

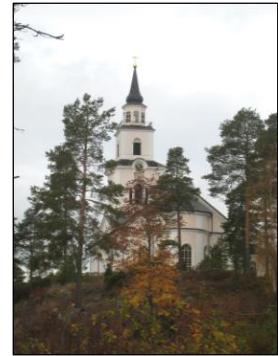

Kyrkan i Rogsta Socken

Kyrkan i Rogsta invigdes 1858 av ärkebiskop Henrik Reuterdahl. Kyrkobyggnaden som är i modifierad Carl-Johans-stil är putsad i svagt rosa-gult med vita knutar och fönsteromfattningar. Det 50 meter höga tornet är något utskjutande från byggnadskroppen. När tornet "lyckeligen" blev rest så firades detta med öl till arbetsfolket! Rogsta kyrka var under lång tid ett viktigt landmärke för sjöfarten.

Rogsta kyrka har bevarat sin interiör i stort sett hela tiden sedan byggnadstiden och utgör därav ett gott exempel på en 1880-talskyrka med inredning utförd av hälsingekonstnärer.

Källa ROGSTA KYRKA av Ingrid Telhammar. Rogsta Kyrka Foto Bengt Lilja.

Kapell i Rogsta Socken

Foto Bengt Lilja

Bergö Kapell har tidigare ansetts vara medeltida. Kapellet är välbevarat och det nuvarande kapellet har genom årsringsdatering fått byggåret fastställt till 1636. Rogstas nytillträdde kyrkoherde (1634) kan ha haft med Bergö kapells uppförande att göra.

Källa: Fiskarkapell i Gästrikland och Hälsingland.

Bålsö Kapell är Gävleborgskustens äldsta och bygget påbörjades 1603. Bålsön mfl öar donerades 1602 till Hudiksvalls stad enligt kungligt brev. Det är ett rimligt antagande att det var Hudiksvalls borgare som lät uppföra kapellet efter detta beslut.

Kapellet står som enda byggnad kvar i den gamla hamnen som övergavs på 1840-talet, då en djupare hamn var nödvändig att tas i bruk.

Källa: Fiskarkapell i Gästrikland och Hälsingland.

Hölicks kapell byggdes 1930 och invigdes samma år av ärkebiskop Nathan Söderblom. Gösta Bohms altartavla från 1954, som dominerar kapellet, visar den uppståndne Kristus vars beskydd och välsignelse utbreder sig över Hölicks fiskeläge.

Kuggörarnas kapell ligger vid havet högt uppe på en hög sträckning med klappersten. Enligt uppgifter ska det ha stått färdigt 1778.

Statistik Rogsta *Källa Statistiska centralbyrån*

Området har en positiv befolkningsutveckling. Under de senaste tre åren har den ökat varje år.

De flesta byggnader som är bebodda består av småhus.

Bebodda lantbruksfastigheter utgör 17 % av alla bebodda fastigheter.

Den sammanlagda förvärvsinkomsten och den disponibla inkomsten ligger under rikets nivå.

83 % av de som arbetar pendlar ut från området. 81% av dessa arbetar i övriga Hudiksvall kommun. 104 personer arbetspendlar in till området.

Befolkningstäthet

Rogsta 4,5 inv/km² – Hudiksvall kommun 15,0 inv/km²

Medelålder

Rogsta 44,3 år – Hudiksvall kommun 43,8 år

Befolkning 2017-12-31 i åldersklasser

Kön	Ålder						Totalt
	0-6	7-15	16-24	25-44	45-64	65-	
Män	57	88	64	155	236	198	798
Kvinnor	39	76	58	150	202	172	697
Totalt	96	164	122	305	438	370	1495

Befolkningsutveckling 2008 – 2017 *Källa Registret över totalbefolkning*

År	Befolkning		
	Män	Kvinnor	Totalt
2008	754	668	1422
2009	742	651	1393
2010	752	680	1432
2011	754	676	1430
2012	758	664	1422
2013	769	666	1435
2014	749	674	1423
2015	766	673	1439
2016	785	678	1463
2017	798	697	1495

Fastigheter andelar, fastighetstyper

Lantbruk 17 %

Småhus 82%

Hyreshus 1%

Övriga 0%

Fastigheter efter fastighetstyp och boende 2017-01-01 Källa: Fastighetstaxeringsregistret

Fastighetstyp	Totalt antal fastigheter	<i>därav</i>		Obebodda fastigheter
		Bebodda fastigheter Antal	Boende	
Lantbruksfastigheter	409	102	272	307
Småhusfastigheter	1323	490	1133	833
Hyreshusfastigheter	9	5	56	4
Övriga fastigheter	28	0	3	27
Totalt antal fastigheter	1769	597	1464	1171

Arbetspendling 2016

Källa registerbaserad arbetsmarknadsstatistik

Pendlingsrelation	Män	Kvinnor	Totalt
Förvärvsarbetande med bostad i området	402	330	732
<i>Bor och arbetar i området</i>	67	58	125
<i>Arbetspendlar ut från området</i>	335	272	607
Arbetspendlar in till området	43	61	104
<i>därav från övriga kommun/er i området</i>	29	50	79

Arbetspendlar ut från området

Pendling, mest frekventa kommuner	Totalt
2184 Hudiksvall	491
2132 Nordanstig	31
2180 Gävle	18

Näringsliv Rogsta Postnummer 824 93 – 824 94

Källa UC AB Marknadsinformation, Stockholm

Företag	Antal
Jordbruk	57
Skogsbruk	45
Fiske	4
Tillverkning	6
Övrig tillverkning	11
Byggnads	48
Handel	25
Transport	9
Hotell & restaurang	7
Företagstjänster	55
Övrigt	53
Summa företag	320

Översiktsplan

Alla kommuner ska enligt plan- och bygglagen ha en aktuell översiktsplan (ÖP) som omfattar kommunens hela yta. Syftet med översiktsplanen är att ge vägledning och stöd i beslut om användningen av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Översiktsplanen ska också redovisa hur kommunen tänker tillgodose riksintressen och miljökvalitetsnormer. Den kan fördjupas för olika delområden och kallas då för en fördjupad översiktsplan (FÖP).

Översiktsplanen är vägledande, såväl när kommunen upprättar detaljplaner och områdesbestämmelser samt prövar bygglov enligt plan- och bygglagen, som när kommunen eller andra myndigheter fattar andra beslut som rör mark- och vattenanvändningen i kommunen. Planen är inte juridiskt bindande. En översiktsplan kan innehålla kommunens vision och vara ett strategiskt dokument för den framtida utvecklingen.

En översiktsplan är ett strategiskt dokument som anger politisk viljeinriktning på hur kommunen på lång sikt ska utvecklas. Den omfattar hela kommunen och beskriver hur mark- och vattenområden samt den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. I översiktsplanen skall kommunen redovisa hur allmänna intressen beaktas enligt 2 kap. plan och bygglagen och riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken samt hur de gällande miljökvalitetsnormerna följs. En översiktsplan är inte juridiskt bindande men har en viktig roll genom att ge vägledning vid upprättande av detaljplaner samt tillstånds- och bygglovsprövningar.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen – Hudiksvalls kommun

Hudiksvalls kommun arbetar aktivt med att skapa förutsättningar för utveckling och hållbar tillväxt. Om vi på ett klokt och avvägt sätt ger möjlighet att bebygga en mindre del av den strandnära mark som finns i kommunen skapas förutsättningar för utveckling av näringsverksamhet och ett attraktivt boende.

Riksintressen Hudiksvalls kommun har omfattande områden som har klassats vara av riksintresse för naturvård och rörligt friluftsliv. Förutom Hornslandet, Hudiksvalls, Njutångers och Enångers skärgårdar, Forsa, Högsbygden, Dellenbygden och Svågans dalgång finns ytterligare ca tio riksintressanta områden. Riksintresseområden finns speciellt markerade i plankartan.

källa www.hudiksvall.se

SWOT-analys Rogsta

Visar på de styrkor, svagheter, möjligheter och hot/hinder som alla kan utgöra en möjlighet i det framtida arbetet för att skapa en långsiktig och hållbar bygd sett med boende i bygdens perspektiv.

<u>Styrkor</u> Hornslandet Attraktivt Turismål Infrastruktur Vacker Natur Hav Sjö F-6 Skola/Dagis Många företagare Engagemang Föreningslivet Camping Sportfiske Fiskevatten Alla i bygden Sevärdheter	<u>Svagheter</u> Bredband saknas Bristfälligt underhåll av eventuella turistattraktioner Dålig marknadsföring Kommunikation Dålig kollektivtrafik Infrastruktur Vägar, gång- och cykelbanor Befolkningspyramiden Brist på samlat grepp Brist på ungdomsaktiviteter Kommunens ansvar för landsbygden "Brist" på tomtmark Sveaskog – olika viljor Hemsida gällande turism
<u>Möjligheter</u> Aktivitetscenter Hyreshus för fast boende Cykelvägar efter kusten Cykel-, skid- och vandringsleder Boende för turister Bussturer varje halvtimme B/B, Stugbyar, Stugor, Vandrarhem Bredband Djuphamn i Arnövik Hemsida Rogsta Turism Utvecklad Turism 60+boende Fäbodvallen Hornslandet Bättre Infrastruktur	<u>Hot</u> Landsbygdsfientlig politik Sveaskog Avfolkning Nedläggning av skolan Ekonomi Kommunens ovilja att satsa Höjda bränsleskatter Kommunal härdsälta - nekade bygglov Nedläggning av kopparnät utan utbyggt fiber Vattenförening Inget händer Svårigheter att engagera till föreningslivet

Vision Rogsta Socken/Hornslandet – ”Hälsingekustens Pärla”

Drömmen är Arnökanalen – Kommer du med båt kan du ankra i våra hamnar, vid hårt väder ta dig från norr till söder via vår kanal.

Under framtagandet av vår vision har vi arbetat fram fyra prioriterade utvecklingsområden:

Infrastruktur – Här har vi ökat fasta boende från ca. 1500 invånare, år 2018, till 2500 invånare år 2050.

Här är du alltid nåbar och du kan nå andra, och jobba hemma.

Här går våra barn i skola från förskola till årskurs 6 alternativt årskurs 9.

Här finns boende för alla generationer.

Här finns uppbyggd bra kommunikationer till och från, på land och till sjöss.

Här finns Laddningsstationer för alla typer av fordon.

Turism – För att göra vår bygd mer attraktiv för företagare och turister vill vi öka

- antalet bäddar,
- antalet kilometer cykelleder/skoterleder/vandringsleder,
- antalet matställen

som finns i Rogsta socken.

Företagsamhet – Det ska gå att driva företag i socknen vilket gör att familjer och ungdomar stannar kvar samtidigt som det lockar till nyinflyttning.

Fiskerestaurang - skapar jobb, lockar besökare, gynnar fiskerinäringen, mer bofasta, mötesplats
Matfestival – ”Mat vid kusten” – marknadsföring, skapar jobb, visar vår lokala mat och hantverk

Yrkesfiskare – satsa på ungdomen, upplys att yrkesfiske behövs, tomter för fiske, plats av bosättning, Marknadsföring, Utbildning. Bevara levande fiskelägen.

Företagarmässa – Beskrivning och marknadsföring av lokal företagare inom Service, Försäljning och tillverkning av lokalt livsmedel och andra produkter

Jord- och Skogsbruk –

Julmarknad – lokala tillverkare av livsmedel och andra produkter

Uthyrning av fritidshus

Nyproduktion av fritidshus, modell mindre i naturnära områden

Nätverk – Föreningslivet är omfattande och har en både social och praktisk funktion. Att föreningslivet och bygdegårdarna samarbetar i större grad är av stor betydelse och skapar starkare samhörighet för hela bygden. Hela vår socken är ett arv som vi måste förvalta tillsammans.

Digital samarbetsyta – Modernisera och aktivera Rogsta Intresseförenings hemsida (rogsta.se), en möjliggörare för digitalt samarbete. Facebook och Instagram – en övergripande sida på Facebook med tillhörande Instagram-konto.

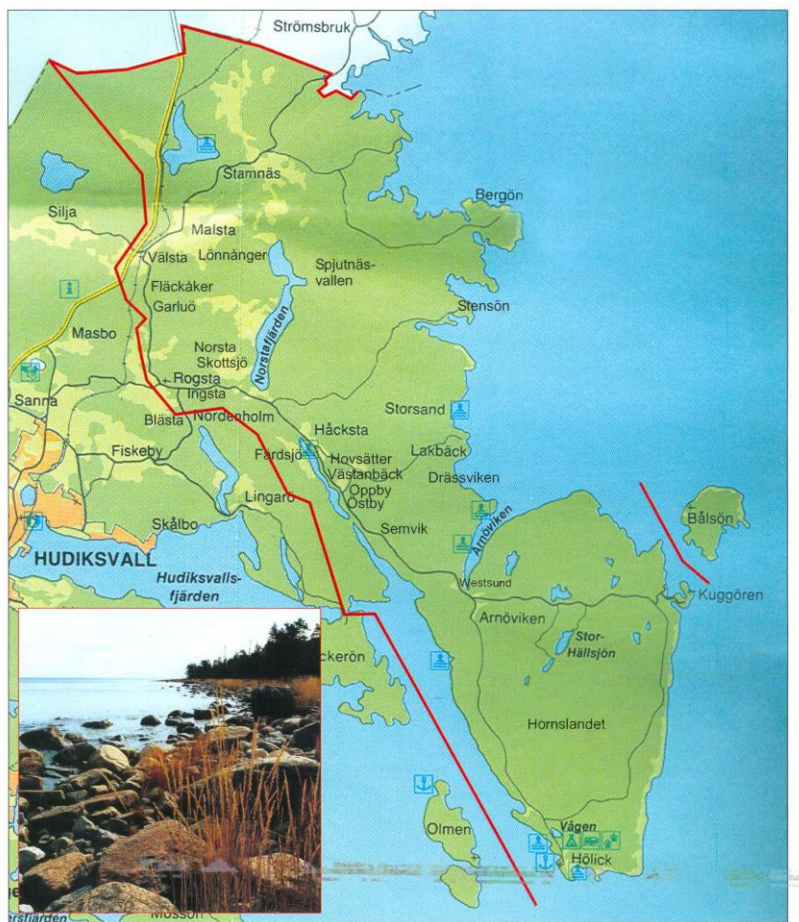
Bygdegårdar/Hembygdsgård – bygga upp samarbetsvägar och nätverkande mellan ”gårdarna”. Bygga upp en struktur för gemensamma träffar. Vi vill arbeta för att Bygdegårdar blir ett världsarv.

Samverkan/Marknadsföring/Information – hitta gemensamma informations- och samverkansvägar inom och utanför Rogsta socken.

Rogsta Socken / Hornslandet

"HÄLSINGEKUSTENS PÄRLA"

www.rogsta.se

Kontakt LUP Rogsta Socken/Hornslandet:

Rogsta Intresseförening

Ni hittar oss på [Facebook](#) via [Rogsta Socken Intresseförening](#) eller www.rogsta.se

Svanar utanför Bosses Fisk Arnöviken. Foto Bengt Lilja.

"Lokal utvecklingsplan Rogsta socken/Hornslandet – Hälsingekustens pärla" ägs av boende i Rogsta socken (Rogsta Socken Intresseförening). Framtagen genom workshops med boende på bygden och Hela Sverige ska leva Länsbyggerådet X-ing Gävleborg genom Förädlingsmackapären (2018 – 2020), ett treårigt landsbygdsprojekt med ekonomiska medel från Utveckling Hälsingebygden och Leader Gästrikebygden.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

